

ስደትን ጠንቅታቱን

ሃገራት ከም ሃገር ዝቐጸራ ብዘለወን ታሪኻዊ ኣመጸጽኣ ዶብን ተነጺሩ ብዓለም-ለኻዊ ሕጊ ተፈላጥነት ዝረኸባ እዩን። እዞን ብዓለም ዝተፈልገወ ሃገራት ብዝሒ ህዝብን ይኹን ዕብዮት መሬተን ወይ ባህርያዊ ሃብተን ብዘየገድስ ከም ሃገራት ተቆጺረን ቡቲ ዓለም-ለኻዊ ሕጊ ዘፍቅዶ ነጻነትን ተኸቢሩ ንክነብር ኣድማሳዊ ሕጊ እዩ። ኤርትራ ሃገርና ኣብ 1991 ብድሕሪ ከቢድ መስዋእቲ ከፊልና ዘምጸእናዮ ነጻነት እንደገና ብ1993 ብመንገዲ ረፈረንዱም ኣቢልና ኣህጉራዊ ተፈላጥነት ረኺብና ከም ሃገር ንነብር ኣሎና።

ኣህጉራዊ ሕግታት ብሓፈሽኡ ንሙሉእ ዓለም ብፍላይ ድማ ንጎረባብቲ ሃገራት ተኸባቢረን ካብ ወራርን ዓመጽን ሪሒቀን ብሰላም ንክነብሩ ዝተፈጥረ ውዕል እዩ። እዚ ውዕል እንተዘይነብር ሃገራት ነንሕድሕደን ከም ግዝኣት ባሕሪ ዓቢ ዓሳ ንንእሽተይ ዓሳ እንዳ ዋሓጦ ዝነብር ዓለምናውን ከምኡ ኮይና ምተረፈት ነይራ። ናይዚ ጽቡቕ ኣብነት ዝኾነና እቲ ኣብ ኤሮጳ ካብ 1614-1648 ዝተኻየደ መሪር ኩናትን ብድሕሪኡ ዝተገብረ ውዕል ወስትፋልያ የዘኻኸረና።

እንተኾነ እዚ ሕጊ ሕጂ ብተዛማዲ ይስርሓሉ እኳ እንተኾነ ኣብዚ እዋንዚ ብስም ግብረሽቦራን፣ መሰል ደቂ ሰባትን እንዳተባህለ ባህርያዊ ጸጋታት ናይ ዱኹማት ሃገራት ንምግባት ወራር ኣብ ልዕሊ ሃገራት ክካየድ ንዕዘብ ኣሎና። ክሳብ ኣሜሪካ እንኮ ርእሱ ኣደል ኣብዚ ዓለም ዝሃለወት እዚ ዓለምለኻዊ ሕጊ ተባሕጉጉ ዓለም ወረ ውግእን ዕንወትን ስደትን ካብ ምኻን ኣይክተቋርጽን እያ።

ኣብዚ እዋን እዚ ብፍላይ ብዛዕባ ስደት ኤርትራውያን ኣብ ቡዙሕ ኢጋጣምታት ሰብ ክዛረበሉን ክጸሓፍን ይስማዕ እዩ። እዚ ጉዳይ እዚ ድማ ከም ብርቂ ንኤርትራውያን ጥራሕ ዝምልከት፣ ካልእ ዓለም ካብዚ ነጻ ከምዝኾነ ጌሮም ዝንቡዕ ትንተና ዘቅርቡ ሓውሲ ሙሁራትን ተቋመርቲ ማሕበራትን ጉጅለታትን ውልቀሰባትን ኣይተሳእኑን። ናይዞም ሃሱሳት ኣስር ተኸቲለን ድማ ገለ ኣህጉራዊ ውድባትን ሃገራትን ክምድራሉን ክሸቅጣሉን ይርከባ።

እወ! ስደት ብፍላይ ድማ እኩብ ስደት (MASS MIGRATION) ኣብ ምዕባለን ሓይልን ሓንቲ ሃገር ክሳብ ክንደይ ሃሲያ ከምዘውርድ ዘካትዕ ኣይኮነን። እዚ ኩነትውን ከም ዓቢ ሓደጋ ክርኤ ዘለዎ እዩ። ብርግጽ ወዲ ሰብ ቅድሚኡ ሓደጋ ምውራዱ ነቲ ሓደጋ ክከላኸሎን ከውሕዶን ክቃለሰሉን ዝግባእ እኳ እንተኾነ ሓደ ሓደ ግዜ ልዕሊ ዓቅሙ ምስ ዝኸውን ዝገብሮ የብሉን።

ብኣገላልጻ መብዛሕትኦም እዞም ሩሙሳት ባኣታታት ጠንቂ ስደት ቅዋም ዘይምህላውን ምንዋሕ ሃገራዊ ኣገልግሎት ምኻኑ እዮም ዝገልጹ። ንሓደ ሕማም ነቲ መሰረታዊ ጠንቂ

ገዲፍካ ጉድናዊ ሳዕቤናቱ ክትዛረበሉ እንተኾንካ መፍትሔ ኣይርከበሉን እዩ። መሰረታዊ ጠንቂ ስደት ኤርትራውያን ኣብዚ እዋን ብኣሜሪካ ዝተሃንደሰ ወራር ወያነን ንዝተበየን ኣህጉራዊ ሕጊ ረገጽካ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ዝግበር ዘሎ ናይ እገዳን ካልእ ምትኹታትን ካልእ ምክንያት ክህሉ ፈጸሙ ኣይክእልን እዩ።

ኤርትራ ከም ንእሽተይን ሓዳስ ሃገርን ንልዕሊ 20 ዕጽፊ ብዝሒ ህዝብን ቁጠባዊ ሓይልን ናይ ልዕሊ ሓያላት ደገፍ ዘለዋ ሃገር ክትምክት እንተኾይና ኩሉ ህዝባ ኣብ ልምዓትን ምክልካል ሃገርን ክጽመድ ግድን እዩ። ኣብ ግዜ ብረታዊ ቃልሲ ነጻነት ኤርትራ ክውን ክኸውን ዝኸኣለ መብዛሕትኡ መንእሰይ ከቲቱ ኣብ ውድብ ህዝባዊ ግንባር ስለዝተሰለፈን ሓፋሽ ህዝቢ ድማ ሓደ ኢዱ ብረት ሓደ ኢዱ ድማ ማሕረሻ ሒዞ ስለ ዝመከተን ብዘይ ምስልካይ ሳላ ዝተጋደለ ኢና ተግባርና።

ሕጂ'ውን ደባትና ከነጽንዕን ዝወረደና ዕንወት ክንሃንጽን ንሰራዊትና ፋሕ ብትን የእቲና፣ ብስም ቅዋም ነንሕድሕድና ክንተፋነን ኣብ ናይ ኣህለኸቲ ንግዲ ተዋፊርና ውልቀሰባት ዝህብትሙሉ ቁጠባ ምህናጽ ዘይኮነስ ንሃገርና ዝኸውን እኩል እቶት ንሰደድ ዝዓለመ ኣፍራዩ ቁጠባ ክንሃንጽን ማሕበራዊ ፍትሒ ክነግስ እዩ ኩሉ ጸዕርታት መንግስትና። ስለዚ እቲ ኣፍራዩ ኣካል መንእሰይ ስለዝኾነ ንሱ ጥራይ እዩ ክሰርሖ ዝኸእል። ኣብ ዝሓለፈ 30 ዓመታት ቃልሲ መንእሰይ ነቲ መስዋእቲ እንተዘይከፍል ነይሩ ነጻነት ኣይምተረኽበን። ሕጂ'ውን መንእሰይ መስዋእቲ እንተዘይከፈሉ-ሃገሩ ከድሕን ኣይክእልን፣ ማዓሩ ባዕሉ እንተዘይበርቢሩ ድማ ብኮፋ ማዕር ዘብልፆ የብሉን ወይ ማዓር እንዳ ማቱ ከማዕዱ እዩ።

ሰብ ክግንዘቦ ዝግባእ ምንዋሕን ምሕጻር ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣይኮነን። ሰብ ካብ ሃገራዊ ኣገልግሎት ተፋንዩ እንታይ እዩ ክገብር? ነዚ ኣማኢት ኣሽሓት ዝተጣየሰ ዜጋ ዝኸውን ናይ ስራሕ ዕድል ፈጠርናሉ ዲና? ተፋንዩኻ እንታይ እዩ ክኸውን ኢልና ክንሓስብ ክንክእል ኣሎና። ሰብ ኣብ ሃገራዊ ኣገልግሎት ሃልዩ እንታይ እዩ ዝገብር ዘሎ? ንረብሓ ውልቀሰባት ወይ ንረብሓ ሃገር እዩ ዝሰርሖ ዘሎ? ብርግጽ ኣብ ሃገራዊ ኣገልግሎት ዘሎ ይኹን ኣብ ኑቡር ስራሕ ዝተዋፈረ ሰብ ምስ መነባብር ዝመጣጠን ክፍሊት ይኸፈሎም የሎን። መኸፈሊ ዓቕሚ እንተዘይተረኽበ እንታይ እዩ እቲ ምርጫ ዝጀመርካዮ ወፍሪ ምዕናው ናብ ስደት ምቁማት እንተኾይኑ ሳዕቤኑ ኣብ ሃገር ዘውርዶ ሃስያን ንዕዘቦ ኣሎና።

ስደት ኤርትራውያን ካብ መሰረቱ ክንርእዩ እንተድኣ ኮይኑ ምስ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ዝተኣሳሰር እዩ። ካብ ፍርቂ ሱላታት ሰውራ ኤርትራ እንዳሓየለ ኣብ ዝመጸሉ፣ ስርዓት ሃይለስላሴ ሕኒሕነ ናይ ምሕያል ሰውራ ኣብ ምዕራባዊ ቆላታት ኤርትራ ዓድታት ብኣልማማ የቃጽልን ህዝቢ ይሓርድን ይርኸስንን ስለዝነበረ ህዝቢ ካብዚ ባርባራዊ ግፍዕታት ሃዲሙ ብብዝሒ ናብ ሱዳን ተሰዲዱ።

ድሕሪ 1975 ድማ ስርዓት ደርግ ኣብ ስልጣን ምስ መጸ ካብቲ ናይ ሃይለስላሴ ዝገደደ ባርባራዊ ግፍዕታት ኣብ ኩሉ ቦታታት ኤርትራ የካይድ ስለዝነበረ ዝበዝሕ መንእሰይ ናብ

ሰውርኡ ክስለፍ እንከሎ ገለ መንእሰያትን ዓበይትን ድማ ብብዝሒ ናብ ስደት ኣምራሖም እዮም።

ቀጺሉ'ውን ተ.ሓ.ኤን ህ.ግ.ሓ.ኤን ከተማታት ሓራ ከውጽኦ ምስ ጀመራ ኣብ'ቲ ሓራ መሬት እኩል ማሕበራዊ ኣገልግሎት ስለዘይነበረ ብዙሕ ህዝቢ ናብ ሱዳን ተሰዲዱ። ይዝከረኒ ኣነ ኣብ'ዚ ሕጂ መዓስከር ሳዋ ተባሂሉ ዝፍለጥ ዘሎ ከባቢኡ ናይ ተ.ሓ.ኤ መዓስከር ሓመረት ኮልቦይ ዝፍለጥ ዝነበረ ህዝቢ ካብ ከተማታት መንደፊራን ዓዲኻላን ኣቁርደንትን ሓጋዝን ህዝቢ ብመካይን ዓበይቲ ተጻዕኑ ናብ ሱዳን ይውሕዝ ስለ ዝነበረ እቶም ኣብ'ቲ ቦታ ዝነበርና ተጋደልቲ ቡቲ ብዝሒ ዋሓዚ ህዝቢ ብምግራም ኣንታ ንመን ዲና እዛ ሃገር ነጻ ነውጽኦ ዘሎና ኢልና ንዝራረብ ኔርና። እዚ ስደት መሪሕነት ተ.ሓ.ኤ መዕገቲ ስለዘይገበረሉ ዋሓዚ ስደተኛ ክሳብ ተ.ሓ.ኤ ካብ ሜዳ እትወጽእ ቀጺሉ። ብዓቢኡ ድማ ዝበዝሕ ሰራዊት ተ.ሓ.ኤ ጠቅሊሉ ናብ ሱዳን ስለዝኣተወ ነቲ ኩነታት ኣጋዲድዎ።

እዚ በብግዚኡ ናብ ሱዳን ዝወሓዘ ህዝብን ሰራዊትን ኣብ ሱዳን ተሓጺሩ ኣይተረፈን። ብፍላይ ውዲት ምዕራባውያን ንስውራ ኤርትራ ንምድኻም ንቀጻሊ ስደት ናብ ኤርጳን ኣሜሪካን ካናዳን መንገዲ ስለዝኸፈታ ካብ መጨረስታ ሰብዓታት ብዙሕ ሰብ ናብ ኤርጳን ኣሜሪካን ካናዳን ሃገራት ማእከላይ ምብራቕን ህዝቢ ብብዝሒ ተሰዲዱ።

ኤርትራዊ ሓወይ ሓብተይ ስድራቤተይ የዕሩኸተይ ባሃሊ እዩ። ኣቀዲሙ ዝተሰደ ነቲ ናብ ሱዳን በብግዚኡ ዝመጽእ ዝነበረ ሰብ ብምትሕግጋዝ ድማ እቲ ሰንሰለት ናይ ስደት ከም መፍተል ቀጻሊ ኮይኑ። ዕላልን ወረ ስደትን ክንዮ ሱዳን እቲ መነባብሮ ካብ ሃገርን ሱዳንን ዝሓሸ ምኻኑ ዕላል ናይ ኩሉ ህዝቢ ስለዝነበረ ድማ ሃረርታ ናይ ስደት ኣብ ነፍሲ ወከፍ ሰብን ስድራቤትን ተሰሪጹ፣ ወዲ ኩስቶ ወይ ንል ኩስቶ ንስድራቤቱ ተኸልዎም እንዳተባህሉ ለቡዳ ስነኣእምራዊ ሕማም ስደት ናብ ኩሉ ህዝቢ ሊሒሙ።

ድሕሪ ነጻነት እቲ ካብ ስደት ንስድራቤቱን ዓዱን ክበጽሕ ዝመጸ ብዘርእዮ ዝነበረ ምንጽብራቕን ናይ ምሕሻሽ ባህርያትን ኩሉ ሰብ ኣሰሮም ክስዕብ ሃሮር ኣቢልዎ እዩ። ዋላ'ውን እቶም ሂዎቶም ከፊሎም ሃገር ዘምጽኡ ተጋደልቲ ብዙሓት ከይዋዓሉ ከይሓደሩ ንዝረኹብዎ ናይ ስድራቤቶምን የዕሩኸቶምን ምትሕግጋዝ ተጠቂሞም ናብ ስደት ዘምርሑ ወሑዳት ኣይኮኑን። እቲ ዝከፍኤ ግን እቲ በብግዚኡ ንሃገሩ ክበጽሕ ዝመጽእ ዝነበረ ዘሎን ንፊተውቱን መቅርብኡን ኣብ'ዚ እንታይ ትገብር ኣሎኻ ዘይትወጽእ እንዳበሉ ንህዝቢ ዝትኹቱኹን ወሑዳት ኣይኮኑን።

ብርግጽ ነዚ ኩሉ ተጽብኦታት ክትግግቶ መሰረታዊ ፍታሕ ቁጠባዊ ምዕባለን ስላምን ርግኣትን ክህሉ ኣለዎ። ሃገርና ኣብ'ቲ በሰላኣ ከተሕወዮሉ ዝጀመረት እዋን እቲ ሓሱም ወራር ወያነ ስለዘርከበ እቲ ስደት ድማ ተመሊሱ ናህሩ ወሲኹ። ከምቲ ኣቀዲመ ዝጠቀስክዎ ድማ ኩሉ ኤርትራዊ ንሓዉ ሓብቱ ዘመዱ ዓርኩ ከምዚ ካብ ዓላ ማይ እትግልሎ እንዳተሓጋዝ ዘይተኣደነ ገንዘብ እንዳኸፈለ፣ ናይ ሞትን ሓደጋን ከምኡ'ውን

አብ ልዕሊ ደቂ-አንስትዮ ዝወርድ ዓመጽ ከይገደሶ ንመንእሰያት ኣደዳ ስደት ብምግባር ተሓባበርቲ ጸላእቲ ህዝቢ ኤርትራ ንኸውን ኣሎና።

አብ ልዕሊ'ዚ ድማ ምዕራባዎን ሃገራት መንእሰይ ካብ ሃገሩ ንክወጽእ ኣብ ኅሮባብቲ ሃገራት ኣዋዲደንኦ ዘለዎ መሳለጥያታትን ኅስገስገን ነቲ ኩነታት ኣጋዲድዎ ይርከብ። ቀዳማይ እዚ ኣብ ኢትዮጵያን ሱዳንን ምስርን ከንያን ኡጋንዳን ተኸፊቱ ዘሎ፣ ኣብ ዝሓለፈ 15 ዓመታት ንኤርትራውያን ካብ ሃገሮም ንምግባዝ ዝግበር ናይ ዳግመ-ጥየሳ ናብ ኤሮጳን ኣሜሪካን ኣውስትራልያን መደባት ጉሉጽ ቶኸታኸን ኅስገስገን ናይ ስደት እዩ። ካልኣይ ዝኾነ ኤርትራዊ ኣብ ዝኾነ ናይ ኤሮጳን ኣሜሪካን ዶብ ምስ ዝረግጽ ብዘይ ገለ ቅድመ-ኩነት መሰል ናይ ስደተኛ ኣለዎ ምባል ተወሳኺ ነዳዲ ናይ ስደት እዩ። ሳልሳይ ዝኾነ ኤርትራዊ ኣብ ኤሮጳ ከም ስደተኛ ቁቡል እንተኾይኑ ስድራቤቱ ከምጽእ ፍቃድ ምሃብ ነቲ ነዳዲ ዝያዳ ከም ዝጉህር ዝገበረ እዩ።

ነዚ ኩሉ ውዲታት ኣብ ግምት የእቲኻ ኤርትራዊ ስደተኛ የለን፣ እንታይ ደኣ ምዕራባውያን ብገዝእ ፍቃዶም ዕድመ ጌረን ዘምጽኦም ኣጋይሽ ናይዘን ሃገራት እዮም።

ኣብ ውሽጢ ሕብረተሰብና ኣትዮ ዘሎ ሕግም ለበዳ ስደት ቀሊል ኣይኮነን። ወዲ 12-14 ስለምንታይ ንበይኑ ስግራ-ዶብ ይኸይድ። መንቀሊኡ ኣብ ውሽጢ ስድራቤት ዘሎ ዕላል ዝጸለዎ እዩ። ኣዴታት ማዓንግ ዘይቆጸሩ ህጻውንቲ ሒዘን ንምንታይ ኣብ ከምዚ ዝኣመሰለ ጭካኔ ዝመልኦ ኣብ ዘየድሊ ሓደጋ ይወድቃ? ኣብ ማእከላይ ባሕሪ ዝተራእየ ህልቂት ትምህርቲዶ ክኾነና ኣይግባእን? ንምንታይ እዩ ዝደጋገም? እዚ ጉዳይ ቁዋም ወይ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣይኮነን። እንታይ ሕግም ለበዳ ስደት እዩ። ከምቲ ኣቦታትና ዝብልዎ ወደን ከይሓምያ ሰይቲ ወደን ይሓምያ ኮይኑ ነገሩ። ሃዩ ነዚ ለበዳ ንምጥፋእ ጸዕሪ ናይ ኩሉ ኤርትራዊ ኣብ ውሽጥን ደገን ዘሎ ስለኾነ ንኹሉ ንስግራዶብ ዝሕተት ወጻእታት ኣትሪርና ክንቃዎ ምእንቲ ሃገርና ክንጸንዕ ይግባእና።.....

ዓወት ንሓፋሽ!

ግርማይ የማነ

29/04/2017